ՀԱՇՎԱՊԱՀԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ՀԱՏՈՐ 4

***

Զ - Պ

***

Վերջին չորս տարիների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվում է հաշվապահական հաշվառման համակարգի բարեփոխումների գործընթացը, որի հիմնական նպատակը նոր տնտեսավարման պայմաններում կազմակերպությունների կողմից այնպիսի ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ու ներկայացումն է, որոնք կբավարարեն օգտագործողների բոլոր խմբերի՝ կազմակերպության ֆինանսական վիճակի, գործունեության ֆինանսական արդյունքների և ֆինանսական վիճակում փոփոխությունների վերաբերյալ անկողմնակալ տեղեկատվություն ստանալու պահանջմունքները:

Հաշվապահական հաշվառման համակարգի բարեփոխումների շրջանակում ընդունվեցին միջազգային ստանդարտների հիման վրա մշակված Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտները, կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման նոր հաշվային պլանը, ֆինանսական հաշվետվությունների նոր փաթեթը, հաշվապահական հաշվառման նոր համակարգի մեթոդաբանական սկզբունքներին վերաբերող այլ իրավական ակտեր:

Ընդունվեցին նաև աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող աուդիտի ստանդարտները, որոնք սահմանում են աուդիտի և աուդիտին հարակից ծառայությունների իրականացման մեթոդներն ու կարգը, աուդիտորների որակավորմանը, աուդիտի փաստաթղթավորմանը, որակի գնահատմանը, աուդիտորների հաշվետվությունների և եզրակացությունների ձևակերպման կարգին ներկայացվող միասնական պահանջները, նպաստում են աուդիտորական գործունեության մեջ գիտական, մեթոդաբանական և տեխնիկական նվաճումների ներդրմանը, ապահովում են աուդիտի արդյունքների արժանահավատության իրավական երաշխիքները:

Բացի այդ, հաշվապահական «գրադարանը» համալրված էր արդեն հարկային հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրությամբ, մաքսային օրենսդրությամբ, քաղաքացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, որոնք այս կամ այն կերպ դառնում են ամենօրյա գործածության միջոց: Կուտակված հսկայածավալ տեղեկատվության լաբիրինթոսում, իհարկե, դժվար է ճիշտ ժամանակին և ամբողջական կերպով վերհանել, պարզաբանել կամ ստանալ ծա-

ռացած հարցադրումների բոլոր պատասխանները, հասկանալ այս կամ այն տերմինի իմաստը:

Այդ առումով արդեն հասունացել էր հայաստանյան իրականությանը վերաբերող յուրօրինակ «հավաքածուի» ստեղծման անհրաժեշտությունը, որում մասնագետները (նաև` ոչ մասնագետները) հեշտությամբ կգտնեին իրենց հուզող հարցադրումների պատասխանները:

Այդ նպատակն է հետապնդում **«Հաշվապահի համառոտ ուղեցույց» գրքաշարի հինգհատորյակի** ստեղծումը, որում ներկայացված և պարզաբանված են`

- հաշվապահական հաշվառման օրենսդրության (մասնավորապես` հաշվապահական հաշվառման բոլոր ստանդարտների),
- աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող օրենսդրության (մասնավորապես` աուդիտի բոլոր ստանդարտների),
- հարկային հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրության (մասնավորապես` բոլոր հարկատեսակների),
- մաքսային օրենսդրության,
- քաղաքացիական օրենսդրության,
- բանկային օրենսդրության
- և այլ իրավական ակտերին վերաբերող

մոտ 3000 հասկացություններ, սահմանումներ, կանոններ, սկզբունքներ, եղանակներ, հիմունքներ, մոտեցումներ, ընթացակարգեր (հոդվածներ), ինչպես նաև այն գրականությունները, որոնք ընթերցողը կարող է օգտագործել այդ ամենն ուսումնասիրելիս:

Գրքաշարը հավակնում է դառնալու ոչ միայն հաշվապահների, այլ նաև աուդիտորների, տնտեսագետների, ֆինանսիստների, և, ընդհանրապես, ֆինանսահաշվային ոլորտին ուղղակի կամ անուղղակի առնչություն ունեցողների յուրօրինակ գործնական ուղեցույց-ձեռնարկ: Այն հաջողությամբ կարող է օգտագործվել նաև տնտեսագիտական ուսումնական հաստատություններում` դասախոսների և ուսանողների կողմից:

Գրքաշարը կառուցված է այբբենական (բառարանային) սկզբունքով, որը հնարավորություն է ընձեռնում ընթերցողին` հեշտությամբ գտնելու հոդվածներին վերաբերող բովանդակային բացատրություններ, պարզաբանումներ, որոնք ներկայացված են առավել հակիրճ, պարզ և մատչելի: Նրանում հատկապես տեղ են գտել այն հոդվածները, որոնք ավելի գործածական են ու հետաքրքրող ընթերցողին, և այնպիսի շարադրանքով, ինչպես սովորաբար այն արտասանվում է: Օրինակ` «Ոչ ընթացիկ ակտիվ», ոչ թե «Ակտիվ ոչ ընթացիկ» կամ «Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա» և ոչ թե «Ամորտիզացիա ոչ նյութական ակտիվների» և այլն:

Հոդվածները հիմնականում ներկայացված են եզակի թվով, բայց այդպիսիք չգտնելու դեպքում փորձենք փնտրել հոգնակի թվով կամ այլ հնարավոր շարադրանքով:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Չ

Չայնի իրավունք չտվող բաժնետոմս 20
Չայնի իրավունք տվող բաժնետոմս 20
Ձեռնարկատիրական գործակալ 20
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում 20
Ձեռնարկատիրական գործունեություն 20
Ձեռնարկող 20
Ձեռնարկողի առանձին ֆինանսական հաշվետվություն 21
Ձեռնարկողի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցում 21
Ձեռնարկողի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման հիմնական մոտեցում 21
Ձեռնարկողի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման հիմնական և թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցումների բացառություններ 23
Ձեռնարկողի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում 23
Ձեռնարկողի և համատեղ ձեռնարկման միջև գործառնություն 24
Ձեռքբերման ամսաթիվ 25
Ձեռքբերման արժեք 25
Ձեռքբերման արժեքի բաշխման թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցում 25
Ձեռքբերման արժեքի բաշխման հիմնական մոտեցում 27
Ձեռքբերման արժեքի բաշխման մոտեցում 28
Ձեռքբերման արժեքի հետագա փոփոխություն 28
Ձեռքբերման հաշվառում 29
Ձեռքբերողի որոշման ցուցանիշներ (որոշիչներ) 29
Ձեռքբերում 30
Ձևափոխված աուդիտորական եզրակացություն 30
Ձևի նկատմամբ բովանդակության գերակայություն 30

Ճ

Ճանաչման չափանիշներ 32
Ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք 32

Ճանաչում 32
Ճանապարհային վճար.. 32
«Ճանապարհային վճարի մասին» ՀՀ օրենք 33
Ճանապարհային վճարի տեսակները 33
Ճշմարիտ ներկայացում 33
Ճշտանցում (կարմիր ստորնո) 33

Մ

Մայր կազմակերպություն 36
Մայր մատյան 36
Մանկական գրականություն 36
Մանկական սնունդ 36
Մանրածախ առուվաճառքի պայմանագիր 36
Մանրածախ առևտուր 36
Մանրածախ գին 36
Մանրածախ մեթոդ 37
Մանրածախ վաճառքի գին 38
Մաշվածք 38
Մաշվածության արագացված հաշվեգրում 39
Մաշվածության գումար 39
Մաշվածության կուտակված գումար 39
Մաշվածության հաշվառում 39
Մաշվածության հաշվարկման մեթոդ 39
Մաշվածության հաշվարկման մեթոդի վերանայումը 40
Մաշվածության տոկոսադրույք 40
Մաշվածություն 40
Մաշվող ակտիվ 40
Մասնակի փոխարկելի արժույթ 41
Մասնակից 41
Մասնաճյուղ 41
Մատակարարման պայմանագիր 41
Մարդասիրական օգնություն 41
Մարժա 41
Մարման արժեք 42
Մարքետինգ 42
Մարքետինգի ծախսեր 42
Մաքսային արժեք 42
Մաքսային արժեքի բաղկացուցիչները 42
Մաքսային արժեքում չներառվող ծախսերը 43
Մաքսային հսկողություն 43
Մաքսային ձևակերպում 43
Մաքսային միջնորդը (բրոքերը) 44

Մաքսային պահեստ 44
Մաքսային ռեժիմ 44
Մաքսային ռեժիմի տեսակները.. 44
Մաքսային վճար 45
Մաքսային քաղաքականություն.. 45
Մաքսանենգություն.. 45
Մաքսավճար.. 45
Մաքսավճարի արտոնություններ 45
Մաքսատուրք.. 46
Մաքսատուրքերը՝ ըստ գործառնության բնույթի 46
Մաքսատուրքերը՝ ըստ հաշվարկման մեթոդի.. 46
Մաքսատուրքերի դասակարգում 46
Մաքսատուրքի վճարումից ազատելը 47
Մեթոդ 48
Մեծածախ առևտուր 49
Մեծածախ գին.. 49
Մեծածախ վաճառքի գին.. 49
Մեկ բաժնետոմսի տեսական իրական արժեք՝ առանց ռայթի 49
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ 49
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և
նոսրացված շահույթի վերաներկայացում.. 50
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և
նոսրացված շահույթի վերաներկայացում.. 50
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթ 51
Մեկից ավելի գործատուների պլան 52
Մեկից ավելի գործատուների պլանի դասակարգումը 52
Մեկից ավելի գործատուների պլանի հաշվառումը.. 52
Մեմորիալ - օրդեր.. 53
Միաձուլում 53
Միանալու պայմանագիր.. 53
Միացում.. 53
Մինչև մարման ժամկետ պահվող ներդրում.. 55
Միջազգային պայմանագիր 55
Միջանկյալ ժամանակաշրջան.. 55
Միջանկյալ հաշվեկշիռ (հաշվետվություն).. 56
Միջանկյալ շահաբաժին 56
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվության բաղկացուցիչները.. 56
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվության ընտրված բացատրական
ծանոթագրություն 56
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվության ձևը և բովանդակությունը ... 57
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություն 58
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունում էականությունը 59

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունում կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն 59
Միջին կշռված արժեքի բանաձև 59
Միջնորդավճար 59
Միջոց 59
Միտումնավոր կեղծ աուդիտորական եզրակացություն (հաշվետվություն) 60
Մնացորդային արժեք 60
Մնացորդային արժեքի վերանայում 60
Մշակում 60
Մոտեցում 61
Մշտական տարբերություն 61
Մրցակցություն 61
Մուրհակ 61

Ն

Նախագծում 64
Նախադպրոցական հիմնարկներ 64
Նախահաշվային արժեք 64
Նախահաշվային գին 64
Նախատեսված հատուցման միավորի մեթոդ 64
Նախնական պայմանագիր 65
Նետտո-հաշվեկշիռ 65
Ներդրող 65
Ներդրում 65
Ներդրումային արժեթուղթ 65
Ներդրումային գործունեություն 66
Ներդրումային գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքեր 66
Ներդրումային գույք 66
Ներդրումային գույքի բնութագիրը 67
Ներդրումային գույքի իրական արժեքի մոդել 68
Ներդրումային գույքի իրական արժեքը արժանահավատորեն չափելու անկարողություն 68
Ներդրումային գույքի ճանաչումը 69
Ներդրումային գույքի սկզբնական արժեքի մոդել 69
Ներդրումային գույքի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող չափում 69
Ներդրումային գույքի սկզբնական չափում 70
Ներդրումային գույքի վերադասակարգման հաշվառումը 70
Ներդրումային գույքի վերադասակարգում 72
Ներդրումային գույքի վրա կատարվող հետագա ծախսում 72
Ներելի փոխառություն 72

Ներկա արժեք.. 73
Ներկա արժեքի աղյուսակ 73
Ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված ծախսումներ.... 73
Ներկա պարտականություն 75
Ներկայացման համար վավերացման ամսաթիվ 75
Ներկայացուցչական ծախս.. 75
Ներկայացուցչություն.. 76
Ներմուծում 76
«Ներմուծում ազատ մաքսային պահեստ» մաքսային ռեժիմ 76
«Ներմուծում՝ ազատ շրջանառության համար» մաքսային ռեժիմ 76
«Ներմուծում ազատ տնտեսական գոտի» մաքսային ռեժիմ 76
«Ներմուծում անմաքս առևտրի խանութ» մաքսային ռեժիմ 77
«Ներմուծում մաքսային պահեստ» մաքսային ռեժիմ.............................. 77
Ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվ 77
Ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեք 78
Ներքին աուդիտ 78
Ներքին իրավական ակտ.. 79
Ներքին վերահսկողության համակարգ... 80
Ներքին տեղափոխման ակտ... 81
Նյութական ակտիվ.. 81
Նյութական պատասխանատվություն... 81
Նյութեր... 81
Նյութերի, ապրանքների ընդունման ակտ 82
Նյութերի, ապրանքների ընդունման ժամանակ հայտնաբերված շեղումների ակտ 82
Նյութերի, ապրանքների՝ կազմակերպությունից դուրս բացթողնման բեռնագիր 87
Նյութերի, ապրանքների ներքին տեղափոխման բեռնագիր.................... 87
Նյութերի, ապրանքների փչացման, վնասվելու, կոտրման ակտ............. 91
Նյութերի, ապրանքների քանակագումարային հաշվառման քարտ........ 91
Նշանակալի ազդեցություն 95
Նոսրացնող հետևանք ունեցող պոտենցիալ սովորական բաժնետոմս ... 95
Նոսրացված շահույթ 95
Նորմա 96
Նորմատիվ... 96
Նորմատիվ իրավական ակտ.. 96
Նորմատիվային հզորություն 96
Նպաստ 96
Նպատակային փոխառություն 97
Նպատակային ֆինանսավորում.. 97
Նվազագույն ամսական աշխատավարձ.. 97
Նվազագույն վարձավճարները վարձակալի դեպքում 97

Նվազագույն վարձավճարները վարձատուի դեպքում 98
Նվազագույն վարձավճարների բաշխումը.. 99
Նվազագույն վարձավճարների ներկա արժեքի հաշվարկը.................... 99
Նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերություն 100
Նվազող գործակից 100
Նվազող մնացորդի մեթոդ 100
Նվիրատվության պայմանագիր.. 101
Նվիրաբերություն.. 101
Նուլլիֆիկացիա 101

Շ

Շախմատային շրջանառության տեղեկագիր 104
Շահ 104
Շահաբաժին 104
Շահաբաժնի բացահայտում 106
Շահաբաժնի կանխավճար.. 106
Շահաբաժնի հայտարարում 106
Շահաբաժնի ճանաչումը 106
Շահաբաժնի վճարման սահմանափակում.. 106
Շահագործման հանձնման-ընդունման ակտ 107
Շահագործում.. 107
Շահագործումից հանման ակտ 107
Շահերի միացում.. 107
Շահութաբաժին 107
Շահութաբերություն.. 107
Շահութահարկ.. 107
Շահութահարկ վճարողները.. 107
Շահութահարկի գումարի վճարումը 108
Շահութահարկի դրույքաչափ.. 108
Շահութահարկի իմաստով եկամուտներ համարվող տարրերը............... 109
Շահութահարկի իմաստով եկամուտ չհամարվող տարրերը................... 110
Շահութահարկի իմաստով ծախսեր համարվող տարրերը 110
Շահութահարկի իմաստով ծախս չհամարվող տարրերը 111
Շահութահարկի իմաստով համախառն եկամտի նվազեցումները.......... 111
Շահութահարկի իմաստով հարկման նպատակով
համախառն եկամտից չնվազեցվող ծախսերը.................................... 112
Շահութահարկի իմաստով համախառն եկամտից
ծախսերի գծով նվազեցումների իրականացումը................................ 112
Շահութահարկի հաշվարկման ընդհանուր հիմքը 113
Շահութահարկի հաշվարկների ներկայացումը.. 114
«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենք 114
Շահութահարկով վճարման ժամկետի հետաձգում 114

Շահութահարկով հարկվող օբյեկտը 114
Շահույթ.. 114
«Շահույթ»-ը՝ մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող
բազային շահույթի հաշվարկում 115
«Շահույթ»-ը՝ մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող
նոսրացված շահույթի հաշվարկում... 115
Շահույթի բաշխումների և պարգևավճարների պլան 115
Շահույթի բաշխումների և պարգևավճարների պլանների
գնահատումը 116
Շահույթի բաշխումների և պարգևավճարների պլանների ճանաչումը.... 116
Շահույթի նպատակ հետապնդող կազմակերպություն 117
Շահույթի նպատակ չհետապնդող կազմակերպություն.......................... 117
Շարժական գույք 117
Շենքերի և շինությունների վարձակալության պայմանագիր 117
Շինանյութ 117
Շինարարական աշխատանք 117
Շինարարական կապալի պայմանագիր.. 117
Շնորհ 117
Շրջակա միջավայր 117
Շրջանառելի՝ բազմակի օգտագործման տարա 117
Շրջանառության մեջ գտնվող ապրանքների գրավ 118
Շրջանառության տեղեկագիր (Պարզ շրջանառության տեղեկագիր) 118
Շուկայական կապիտալացում 118
Շուկայական ռիսկ 118

Ո

Ողջամիտ երաշխիք 122
Ոչ առևտրային կազմակերպություն 122
Ոչ գործառնական եկամուտ (ծախս) 123
Ոչ դրամական ձևով ստացված եկամուտ.. 123
Ոչ դրամային ակտիվ... 123
Ոչ դրամային հոդված.. 123
Ոչ ընթացիկ ակտիվ 123
Ոչ ընթացիկ պարտավորություն.. 124
Ոչ ընթացիկ տոկոսային պարտավորություն 124
Ոչ նյութական ակտիվ 124
Ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացիան 124
Ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդ 125
Ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդի և
ժամանակաշրջանի վերանայում 125
Ոչ նյութական ակտիվի ճանաչման չափանիշները 126
Ոչ նյութական ակտիվի ճանաչումը 126

Ոչ նյութական ակտիվի միավորի գծով ծախսի ճանաչումը...................... 126
Ոչ նյութական ակտիվի միավորի վրա հետագա ծախսում 126
Ոչ նյութական ակտիվի միավորի վրա նախկինում կատարված
ծախսեր, որոնք ակտիվ չեն ճանաչվելու 127
Ոչ նյութական ակտիվի մնացորդային արժեք.. 127
Ոչ նյութական ակտիվի ներստեղծման հետազոտության փուլ 128
Ոչ նյութական ակտիվի ներստեղծման մշակման փուլ............................ 128
Ոչ նյութական ակտիվի ներստեղծում 129
Ոչ նյութական ակտիվի որոշելիություն 129
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեք 129
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքի որոշման
առանձնահատկություններ... 130
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող չափման
թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցում... 131
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող չափման
հիմնական մոտեցում.. 131
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող չափում..... 132
Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական չափում.. 132
Ոչ նյութական ակտիվի վերագնահատման հաշվառումը......................... 132
Ոչ նյութական ակտիվի վերագնահատման պարբերականությունը 133
Ոչ նյութական ակտիվի վերագնահատում 133
Ոչ նյութական ակտիվի վերահսկողություն... 134
Ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայություն..................................... 135
Ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության որոշումը..................... 135
Ոչ նյութական ակտիվների դաս 136
Ոչ նյութական միջոց 136
Ոչ ռեզիդենտ.. 136
Ոչ ռեզիդենտի գործունեության իրականացման վայր 137
Ոչ ռեզիդենտի ստորաբաժանում 137
«Ոչնչացում» մաքսային ռեժիմ... 137
Ոսկով ապահովածություն 138
Ոսկու արժութային պահուստ 138
Ոսկու պաշար... 138
Որակավորվող ակտիվ 138
Որակավորվող ակտիվների օրինակներ.. 138
Որակի համակարգ 138
Որոշելի ակտիվներ և պարտավորություններ 139
Որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների արժեքի հետագա
որոշում կամ փոփոխություն 139
Որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի
որոշումը 139
Որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչումը.................... 141

Չ

Չափում 144
Չափման հիմունքները 144
Չբաշխված շահույթ 144
Չեզոքություն 145
Չեկ 145
Չեկով հաշվարկներ 145
Չեղյալ հայտարարվող վարձակալություն 145
Չեղյալ չհայտարարվող վարձակալություն 145
Չերաշխավորված կուտակվող փոխհատուցելի բացակայություն 146
Չերաշխավորված մնացորդային արժեք վարձակալի դեպքում 146
Չերաշխավորված մնացորդային արժեք վարձատուի դեպքում 146
Չիրացված շահույթ (վնաս) 146
Չծածկված վնաս 146
Չկուտակվող փոխհատուցելի բացակայություն 147
Չմաշվող ակտիվ 147
Չնորմավորված աշխատանքային օր 147
Չսպառվող ակտիվ 147
Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ 148
Չվերականգնվող բնական ռեսուրս 148
Չփոխարկելի արժույթ 148

Պ

Պակասորդ 150
Պահանջ 150
Պահանջագիր - բեռնագիր 150
Պահանջվող նվազագույն հասույցադրույք 153
Պահատվության պայմանագիր 153
Պահատվություն 153
Պահատվություն գույքի դիմազրկմամբ 153
Պահեստ 153
Պահեստամասեր 153
Պահեստային պահատվության պայմանագիր 153
Պահեստում նյութերի, ապրանքների շարժի հաշվառման մատյան 154
Պահուստ 157
Պահուստի գծով փոխհատուցում 157
Պահուստի գումարը 157
Պահուստի ճանաչումը 158
Պահուստի չափումը 159
Պահուստի վերանայում 160
Պահուստների օգտագործում 160

Պայմանագիր 160
Պայմանագիր՝ հօգուտ երրորդ անձի 161
Պայմանագրային աշխատանքներում խրախուսիչ վճար 161
Պայմանագրային աշխատանքներում վնասապահանջ 161
Պայմանագրային աշխատանքներում փոփոխություն 162
Պայմանագրի կնքում 162
Պայմանագրի գործողություն 162
Պայմանական ակտիվ 163
Պայմանական պարտավորություն 163
Պայմանական ռենտան (վարձավճարը) 163
Պաշար 164
Պաշարների գնահատումը 164
Պաշարների՝ գործող կապիտալով ապահովվածության գործակից 164
Պաշարների գույքագրման արդյունքների համեմատական
տեղեկագիր 165
Պաշարների գույքագրման ցուցակ 168
Պաշարների դաս 168
Պաշարների ինքնարժեք 168
Պաշարների ինքնարժեքի բանաձևերը 172
Պաշարների ինքնարժեքի իջեցում մինչև իրացման զուտ արժեքը 172
Պաշարների ինքնարժեքի մեջ չներառվող ծախսեր 173
Պաշարների ինքնարժեքի չափման մեխանիզմ 173
Պաշարների (նյութերի, ապրանքների, արագամաշ առարկաների)
սկզբնական հաշվառման փաստաթղթերի և գրանցամատյանների
օրինակելի ձևերի լրացման ցուցումներ 174
Պաշարներում մնացող միավորների ընտրության մեթոդներ 174
Պաշարների իրացման զուտ արժեքի հաշվարկը 174
Պասիվ 175
Պասիվ հաշվեկշիռ 176
Պասիվային հաշիվ 176
Պատահական կորուստ 176
Պատասխանատվություն ֆինանսական հաշվետվությունների համար .. 177
Պատասխանատու պահպանման ընդունված ապրանքանյութական
արժեքներ 177
Պատրաստի արտադրանք 177
Պատրաստի արտադրանքի և անավարտ արտադրության
պաշարների փոփոխություն 177
Պարզ ընթացակարգով տրվող լիցենզիա 178
Պարզ շրջանառության տեղեկագիր 178
Պարզ տոկոս 178
Պարզած ձեռքի հեռավորության գործարք 178
Պարզեցված հարկ 178

Պարզեցված հարկ վճարող համարվելու համար հայտարարագիր ներկայացնելը 179
Պարզեցված հարկ վճարող չհամարվողները 179
Պարզեցված հարկ վճարողները 180
Պարզեցված հարկ վճարողների կողմից հաշվարկային փաստաթղթերի դուրսգրումը 180
Պարզեցված հարկի գումարի նվազեցումը 180
Պարզեցված հարկի դրույքաչափերը 181
Պարզեցված հարկի հաշվարկների ներկայացման կարգը և ժամկետները 181
«Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենք 181
Պարզեցված հարկի վճարման կարգը և ժամկետները 181
Պարզեցված հարկով հարկվող օբյեկտը 181
Պարզեցված հարկով հարկումից հարկման ընդհանուր կարգին և հարկման ընդհանուր կարգից պարզեցված հարկով հարկման կարգին անցումը 182
Պարտադիր գույքագրման ենթակա հոդվածները 183
Պարտադիր գույքագրում 183
Պարտադիր սերտիֆիկացում 183
Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճար 184
Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարներ կատարողները 184
Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների դրույքաչափերը 184
Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների հաշվարկման օբյեկտները 185
«Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենք 186
Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին օրենսդրությունը 186
Պարտականություն 186
Պարտապան 186
Պարտավորեցնող դեպք 187
Պարտավորության ընթացիկ (վերականգնման) արժեքը 187
Պարտավորության իրացման (մարման) արժեքը 187
Պարտավորության խախտմամբ առաջացած վնասները հատուցելը 187
Պարտավորության խախտում 187
Պարտավորության հաշվեկշռային արժեք 187
Պարտավորության հարկային բազա 187
Պարտավորության ճանաչումը 188
Պարտավորության ներկա արժեք 188
Պարտավորության չափման հիմունքները 188

Պարտավորության չափում 188
Պարտավորության սկզբնական (փաստացի) արժեք 189
Պարտավորության սկզբնական չափում 189
Պարտավորություն 189
Պարտավորությունների դասակարգում 190
Պարտավորությունների և սեփական կապիտալի հարաբերակցության գործակից 190
Պարտատեր 191
Պարտատիրոջ իրավունքներ, որոնք չեն կարող անցնել այլ անձանց 191
Պարտատիրոջ իրավունքներն այլ անձի անցնելը 191
Պարտատոմս 191
Պարտատոմսերի շուկայի ենթակառուցվածք.. 191
Պարտատոմսերի շուկայի մասնակից 192
Պարտք 192
Պարտքային արժեթղթերում ներդրում... 192
Պարտքային ռիսկ 192
Պարտքի ստացման իրավունքի զիջում 192
Պարտքի փոխանցելը 192
Պարունակվող ածանցյալ գործիք 192
Պարունակվող ածանցյալ գործիքի հաշվառումը 193
Պարտքի զիջում 193
Պետական բյուջե 193
Պետական գրանցման վկայական 193
Պետական գրանցում 193
Պետական ծառայող 194
Պետական շնորհներ 194
Պետական շնորհների դասակարգումը 194
Պետական շնորհների ճանաչումը 195
Պետական շնորհների չափումը 195
Պետական շնորհի վերադարձումը 195
Պետական շնորհների և պետական օգնության համեմատականը........... 196
Պետական շնորհներից բացառում 197
Պետական մարմին 197
Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն... 197
Պետական պայմանագիր.. 198
Պետական պաշտոնյա 198
Պետական պլան 198
Պետական պլանի դասակարգումը 198
Պետական պլանի հաշվառումը 199
Պետական ռեգիստր 199
Պետական վարկ 199
Պետական վիճակագրական դիտարկումներ... 199

Պետական վիճակագրական տվյալներ (հաշվետվություններ)
ներկայացնող սուբյեկտների իրավունքները 199
Պետական վիճակագրական տվյալներ (հաշվետվություններ)
ներկայացնող սուբյեկտների պարտականությունները 199
Պետական վիճակագրության հիմնական խնդիրներ 200
Պետական փոխառություն 200
Պետական օգնություն 200
Պետություն 201
Պլան 201
Պլանի ակտիվ.. 201
Պլանի ակտիվի իրական արժեք.. 202
Պլանի ակտիվների հատույց 202
Պլանի հաշվանցում.. 203
Պոտենցիալ սովորական բաժնետոմս 203